

Podmínky podnikání v ČR v mezinárodním srovnání

&

případová studie „Podmínky zaměstnávání“

Václav Šmejkal

Centrum ekonomických studií VŠEM

www.cesvsem.cz

5. 12. 2006

Metodika hodnocení

- „*Doing Business*“ – každoroční srovnání podmínek podnikání podle metodiky Světové banky
  - 175 zemí
  - 10 kritérií
    - 1) zahájení podnikání, 2) udělování povolení, 3) podmínky zaměstnávání, 4) registrace vlastnictví, 5) získávání úvěru, 6) ochrana investorů, 7) platba daní, 8) regulace zahraničního obchodu, 9) vynutitelnost smluv, 10) ukončení podnikání
  - „tvrdá“ data
    - Počty procedur, délka procedur, náklady a zákonné povinnosti podnikatele/žadatele/zaměstnavatele atd. v modelových případech pro každé z hodnocených kritérií

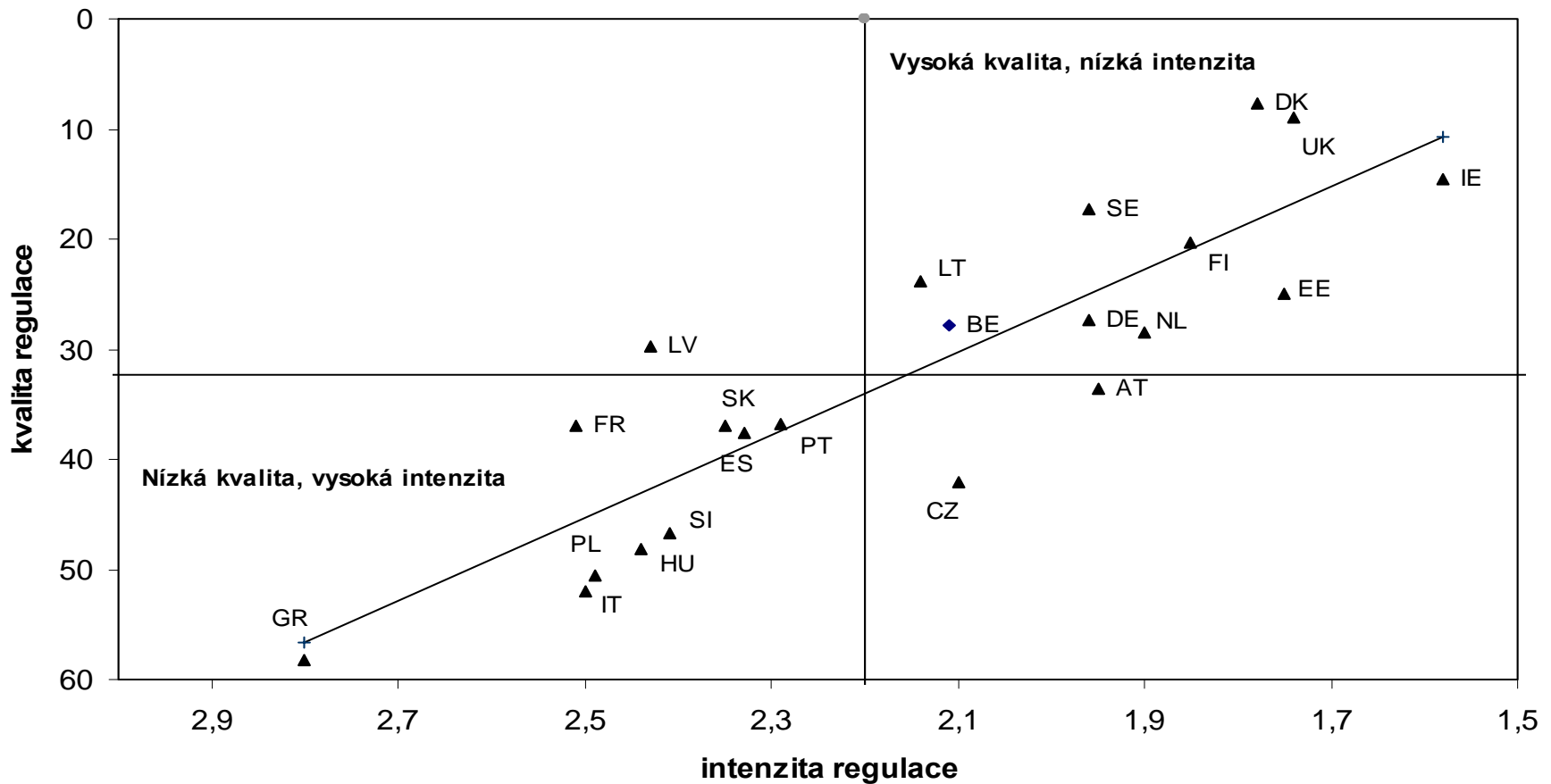
Pozice ČR 2005/2006

Hodnocené kritérium	Pořadí ČR 2006	Pořadí ČR 2005	Změna 2005/2006
Získávání úvěru	21	19	- 2
Zahraniční obchod	41	39	- 2
Regulace zaměstnávání	45	44	- 1
Vynutitelnost smluv	57	55	- 2
Registrace vlastnictví	58	55	- 3
Zahájení podnikání	74	85	+ 11
Ochrana investorů	83	81	- 2
Získávání povolení	110	111	+ 1
Placení daní	110	104	- 6
Ukončení podnikání	113	110	- 3
<i>Celkové hodnocení</i>	<i>52</i>	<i>50</i>	<i>- 2</i>

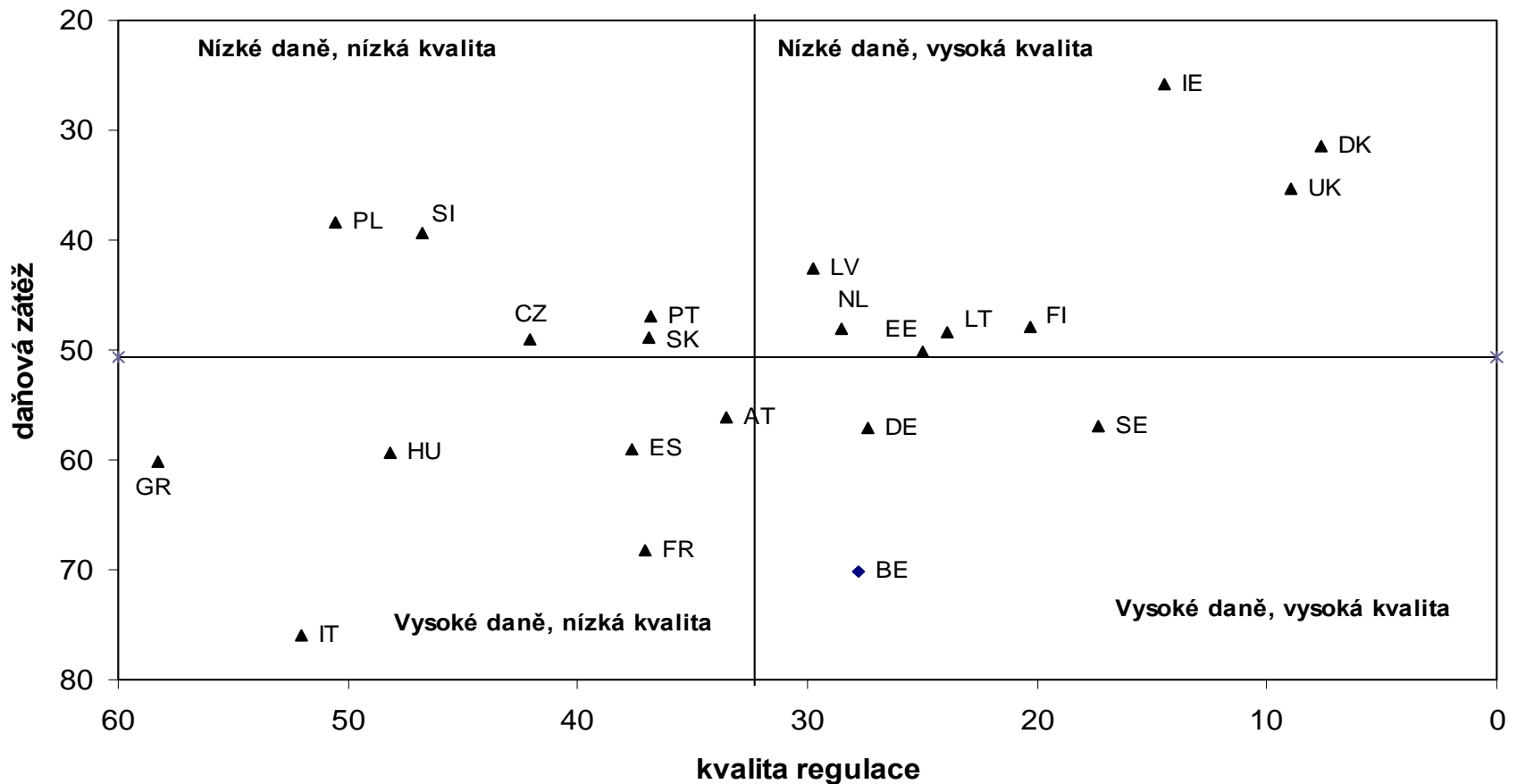
EU-22 (2006)

- **Nejlepší průměrné umístění:**
  - Regulace zahraničního obchodu
  - Zahájení podnikání
  - Ukončení podnikání
- **Nejhorší průměrné umístění:**
  - Podmínky zaměstnávání
  - Platba daní
  - Ochrana investorů
- **Špička EU-22:**
  - **UK (6.), DK (7.), IE (10.), SE (13.), FI (14.), LT (16.), EE (17.), BE (20.), DE (21.), NL (22.)...**

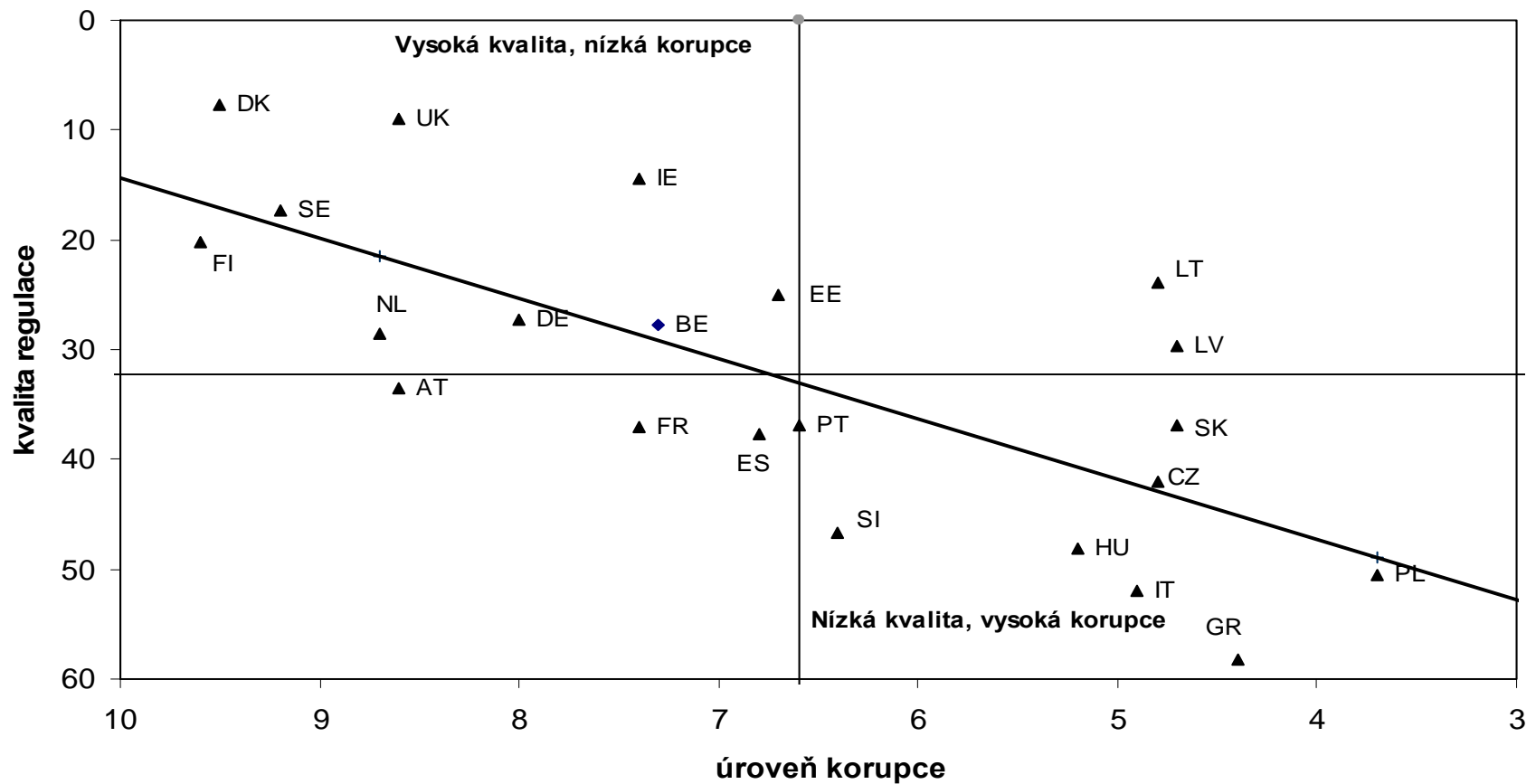
EU-22 Kvalita vs. intenzita regulace

EU-22 Daně vs. kvalita regulace

EU-22 Korupce vs. kvalita regulace

ČR – ukončení podnikání

	CZ	EU-22	EU-14	EU-8	EU - Top		USA
počet let	9,2	2,2	1,5	3,5	0,9	IE, BE	1,5
náklady	14,5	10,5	9,0	13,3	1,0	NL	7,0
míra návratnosti	18,5	59,0	71,0	45,0	89,1	FI	77,0

ČR – platba daní

	CZ	EU-22	EU-14	EU-8	EU - Top		USA
počet procedur	14,0	18,8	16,9	22,1	5,0	SE	9,0
časová náročnost	930,0	260,1	222,2	326,4	76,0	IE	325,0
daňová zátěž	49,0	50,7	52,8	47,0	25,8	IE	46,0

ČR – získávání (stavebních) povolení

	CZ	EU-22	EU-14	EU-8	EU - Top		USA
počet procedur	31,0	16,0	13,9	19,6	7,0	DK	19,0
počet dnů	245,0	189,0	175,2	213,0	56,0	FI	69,0
náklady	14,5	79,6	83,0	73,5	14,5	CZ	16,0

ČR - ochrana investorů

	CZ	EU-22	EU-14	EU-8	EU - Top		USA
index otevřenosti	2,0	5,5	6,2	4,4	10,0	UK,FR, IE	7,0
index odpovědnosti	5,0	4,5	4,5	4,4	8,0	SI	9,0
index žalovatelnosti	8,0	6,5	6,1	7,1	9,0	IE,PL	9,0

ČR – zahájení podnikání

	CZ	EU-22	EU-14	EU-8	EU - Top		USA
počet procedur	10,0	7,2	6,9	7,8	3,0	SE	5,0
počet dnů	24,0	24,1	19,7	31,9	5,0	DK	5,0
náklady	8,9	7,5	6,3	9,6	0,0	DK	0,7
kapitálový vklad	36,8	43,4	33,9	60,0	0,0	FR,IE,UK	0,0

ČR – registrace vlastnictví

	CZ	EU-22	EU-14	EU-8	EU - Top		USA
počet procedur	4,0	4,9	5,0	4,6	1,0	SE	4,0
počet dnů	123,0	71,4	46,9	114,3	2,0	SE	12,0
náklady	3,0	4,4	5,4	2,7	0,1	SK	0,5

ČR – vynutitelnost smluv

	CZ	EU-22	EU-14	EU-8	EU - Top		USA
počet procedur	21,0	24,3	23,6	25,6	15,0	DK	17,0
počet dnů	820,0	479,8	416,1	591,4	166,0	LI	300,0
náklady	14,1	12,3	12,4	12,1	5,9	FI,SE	7,7

ČR – podmínky zaměstnávání

	CZ	EU-22	EU-14	EU-8	EU - Top		USA
rigidita přijímání	33,0	32,8	33,3	31,9	0,0	DK,PL	0,0
rigidita hodin	20,0	55,5	52,9	60,0	20,0	UK,CZ	0,0
rigidita propouštění	30,0	39,1	37,9	41,3	10,0	DK,HU,UK	0,0
náklady přijímání	35,0	27,7	27,0	29,0	0,7	DK	8,5
náklady propouštění	21,7	34,3	39,3	25,5	1,7	IT	0,0

ČR – zahraniční obchod

	CZ	EU-22	EU-14	EU-8	EU - Top		USA
počet dokumentů - vývoz	5,0	5,3	4,7	6,4	3,0	DK	6,0
počet dnů	20,0	12,2	10,5	15,3	3,0	EST	9,0
náklady – vývoz	713,0	939,7	884,6	1036,1	420,0	FI	625,0
počet dokumentů - dovoz	8,0	6,8	5,9	8,4	3,0	DK, FI, SE	5,0
počet dnů	22,0	14,7	12,4	18,9	5,0	DK, EST	9,0
náklady – dovoz	833,0	998,5	942,4	1096,8	420,0	FI	625,0

ČR – získávání úvěru

	CZ	EU-22	EU-14	EU-8	EU - Top		USA
práva věřitelů	6,0	5,9	5,9	5,9	10,0	UK	7,0
úvěrové informace	5,0	4,7	4,9	4,4	6,0	AT,DE, ES,LT, UK	6,0
soukromý registr	51,0	36,5	45,5	20,7	100,0	IE,SE	100,0

Podmínky zaměstnávání v ČR

- Stávající zákoník práce č. 65/1965, Sb. je všeobecně pokládán za nevyhovující nárokům doby
  - Překonaná právní systematika i principy
  - „Zakázáno je vše, co není dovoleno“
- Nový zákoník práce č. 262/2006, Sb. bude účinný od 01/2007
  - Vysoce kontroverzní právní předpis
  - Prosazení nikoli konsensem, ale levicovou většinou v PSP ČR proti stanovisku Senátu, prezidenta, zaměstnavatelů a odborné veřejnosti
  - Dvě podané stížnosti k ÚS pro neústavnost vybraných ustanovení

Hodnocení ČR 2006... 2007?

- Světová Banka v ročence *Doing Business* za rok 2006 zařadila ČR na **4. místo** mezi EU-22 podle podmínek zaměstnávání (45. místo světově).
- Je-li česká pracovněprávní regulace natolik vyspělá se stávajícím zákoníkem práce (SZP), jaké bude hodnocení podmínek zaměstnávání v ČR podle Světové banky za rok 2007, tj. s novým zákoníkem práce (NZP)?

Kritéria Světové banky

- **Index obtížnosti přijímání (IOPJ)**
  - Dostupnost pracovních poměrů na dobu určitou, poměr minimální mzdy a přidané hodnoty na pracovníka
- **Index rigidity pracovní doby (IRPD)**
  - Délka pracovního týdne, omezení přesčasů, práce v noci a o víkendu
- **Index obtížnosti propouštění (IOPP)**
  - Podmínky individuálního a kolektivního propouštění pro nadbytečnost
- **Náklady přijímání (NPJ)**
  - Mimo-mzdové (pojistné) odvody zaměstnavatele
- **Náklady propouštění (NPP)**
  - Délka výpovědní doby, výše odstupného

Hodnocení ČR podle SZP

	IOPJ	IRPD	IOPP	NPJ % mzdy	NPDP týdny
CZ	33	20	30	35	21,7
DK	0	40	10	0,7	10,0
UK	11	20	10	11,0	22,1
BE	11	40	10	55,2	16,2
EU 22	32,8	55,5	39,1	27,7	34,3

Základní analýza SZP

IOPJ: poměr na dobu určitou ne déle než 2 roky

IOPP: nabídková povinnost zaměstnavatele,
nutnost informovat odbory o propouštění

NPJ: vysoké pojistné odváděné zaměstnavatelem

NPP: 3-měsíční výpovědní lhůta a 2-měsíční
odstupné

IRPD: relativně snadné přesčasy, noční i
víkendové směny

NZP – obtížnost přijímání

	CZ 06	CZ 07	DK 06	UK 06	BE 06	EU22 06
Poměr na dobu určitou jen pro časově omezené úkoly	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	A 11 N 11
Poměr na dobu určitou jen na omezenou dobu	24 m	24 m	Ne limit	Ne limit	Ne limit	Limit 15 Ne limit7

NZP a obtížnost propouštění I

	CZ 06	CZ 07	DK 06	UK 06	BE 06	EU22 06
Propuštění pro nadbytečnost legální	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	A 22
Povinnost informovat 3. stranu o propuštění	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	A 12 N 10
Povinnost souhlasu 3. strany s propuštěním	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	A 2 N 20
Povinnost informovat 3. stranu o kolektivním prop.	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	A 22

NZP a obtížnost propouštění II

	CZ 06	CZ 07	DK 06	UK 06	BE 06	EU22 06
Povinnost souhlasu 3. strany s kolektivním propouštěním	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	A 8 N 14
Povinnost nabídky nového místa nebo rekvalifikace	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	A 16 N 6
Pravidla priority při kolektivním propouštění	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	A 15 N 7
Pravidla priority při zpětném přijímání	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	A 9 N 13

NZP a rigidita pracovní doby

	CZ 06	CZ 07	DK 06	UK 06	BE 06	EU22 06
Pracovní týden včetně přesčasů nejméně 50 hod. alesp. 2 měsíce/rok	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	A 21 N 1
Maximální délka pracovního týdne ve dnech	N.a.	6	7	6	6	N.a. 2 7 d 1 6 d 16 5 d 3
Omezení noční práce	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	A 22
Omezení práce o víkendu	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	A 19 N 3
Dní dovolené po 20 letech zaměstnání	20	20	25	20	20	Prům. 24,4

NZP a náklady přijímání

- Zaměstnavatelovy odvody na pojistné zaměstnanců nejsou upraveny NZP

ALE

- Zaměstnavatel má povinnost vyplácet náhradu výdělku během prvních 14 dnů pracovní neschopnosti zaměstnance

NLC a náklady propouštění

	CZ 06	CZ 07	DK 06	UK 06	BE 06	EU22 06
Výpovědní doba po 20 letech zaměstnání	13 týdnů	8 týdnů	10 týdnů	12 týdnů	16 týdnů	A 20 Prům. 13,5 týdne N 2
Odstupné po 20 letech zaměstnání	2 měsíce	3 měsíce	0	2,3 měsíce	0	A 15 Prům. 7,6 měsíce N 7
Náklady v zaplacených týdnech	21,7	21,7	10	22,1	16	Prům. 34,2

NZP podle Světové banky

- *Změny NZP oproti SZP jsou malé, v průměru však k lepšímu.*
- *Nehledě na aktuální kritiku NZP by se pozice ČR dle podmínek zaměstnávání mohla v Doing Business za rok 2007 zlepšit!*

Rozšíření analýzy změn NZP

- Konec vedlejších pracovních poměrů
- Vyšší příplatky za přesčasy, noční a víkendové směny
- Nemožnost zahrnout 150 hodin přesčasů do základní mzdy
- Kratší vyrovnávací období pro vykazování průměrného pracovního týdne
- Minimální mzda povinná i pro DPČ

Rozšíření analýzy změn NZP

- Vyšší odstupné propuštěnému zaměstnanci (a 12 měsíčních výdělků při ukončení poměru ze zdravotních důvodů!)
- Nová omezení při zaměstnávání mladistvých do 18 let.
- Povinnost vyplácet náhrady výdělků v průběhu prvních 14 dnů pracovní neschopnosti zaměstnance.
- Právo odborů zastavit provoz / zakázat přesčasy při ohrožení BZP, zmocňovat zaměstnavatele k vydání vnitřního předpisu (včetně mzdového výměru).

Skutečný dopad NZP?

- Pro zaměstnavatele bude snazší přijímat a propouštět podle hodnotící metodiky Světové banky

ALE

- Pracovní síla bude pro zaměstnavatele nákladnější (vyšší NPP, zřejmě i NPJ, nepřímo i IRPD)
- Řízení podniku bude pro zaměstnavatele obtížnější (vyšší IRPD)

SB indexy a sociální dopady EU-22

	Míra zaměstnanosti	Míra nezaměstnanosti	Nerovnost v příjmech	Ohroženost chudobou
IOPJ	-0,13	0	0,13	0,42*
IRPD	-0,43*	0,3*	0,16	0,75**
IOPP	0	0,14	0,45*	-0,75**
NPJ	-0,54*	0,31*	-0,04	-0,01
NPP	0,09	-0,14	0,46*	0,98**

+) přímá úměra   -) nepřímá úměra

*) silná závislost   * *) velmi silná závislost

NZP a dopady na zaměstnanost

- Silná, v dopadech negativní, závislost mezi IRPD a (ne)zaměstnaností
- Silná, v dopadech negativní, závislost mezi NPJ a (ne)zaměstnaností
- Silná, v dopadech negativní, závislost mezi IRPD, NPP, IOPJ o ohroženosti chudobou

NZP = vyšší NPP, NPJ a IRPD

Pravděpodobný dopad NZP

- *Ochota zaměstnavatelů zaměstnávat se spíše sníží než zvýší.*
- *Nejslabší sociální skupiny obyvatelstva budou obtížněji nacházet zaměstnání v podnikatelské sféře.*
- *Průměrná míra zaměstnanosti v ČR bude stagnovat nebo klesat.*
- *Poptávka po výdajích státu na politiku zaměstnanosti a sociálního zabezpečení dále poroste.*

Děkuji za pozornost

